

Warszawa, dnia 25 czerwca 2015 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE
z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 23 czerwca 2015 r.

W dniu 23 czerwca 2015 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

Spotkaniu przewodniczyła Pani Justyna Chrzanowska, Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej Przewodnicząca lub Pełnomocnik).

Rozpoczynając posiedzenie Przewodnicząca Zespołu przekazała informację liczbową na temat aktualnego stanu wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej Trybunał lub ETPCz) przez Polskę. Zgodnie z tymi danymi aktualnie w nadzorze Komitetu Ministrów Rady Europy (dalej KM) znajduje się 546 orzeczeń, w tym 76 decyzji zatwierdzających ugody. Zatem na etapie wykonania pozostaje 470 wyroków merytorycznych Trybunału, z czego aż 389 dotyczy przewlekłości postępowań, w tym 243 wyroki dotyczą przewlekłości postępowań cywilnych, 65 – karnych, a 81 – administracyjnych i sądowno-administracyjnych. Kolejna spora grupa spraw, obejmująca 13 orzeczeń, dotyczy różnych aspektów pozbawienia wolności. Grupa ta obejmuje także takie wyroki, jak *Kędzior p. Polsce* i *K. C. p. Polsce*. Pozostałe grupy dotyczą braku adekwatnej opieki medycznej w jednostkach penitencjarnych – 8 wyroków, nieodpowiednich warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych – 7 wyroków, nieproporcjonalnego użycia siły przez Policję i nieskutecznego śledztwa – 7 wyroków, różnych aspektów wolności słowa – 4 wyroki oraz funkcjonowania reżimu osadzonych „niebezpiecznych” – również 4 wyroki. Jednakże przy okazji tej ostatniej grupy spraw należy zaznaczyć, iż chociaż wyroki Trybunału są tylko 4, to spraw zakomunikowanych rządowi jest znacznie więcej, jednakże ze względu na swój powtarzalny charakter są kończone zawarciem ugody bądź przedstawieniem deklaracji jednostronnej rządu. Jednocześnie trwają prace nad usunięciem przyczyn tego naruszenia poprzez odpowiednią zmianę Kodeksu karnego wykonawczego.

I. Informacje właściwych resortów i innych podmiotów na temat postępów w realizacji poszczególnych wyroków Trybunału.

- Informacja nt. postępu w realizacji wyroku *ws. Płonka p. Polsce* w aspekcie zmiany Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości *ws. sposobu zapewnienia oskarżonemu możliwości*

korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich (Dz.U.2010.98.631) oraz nt. ewentualnej nowelizacji regulacji trybu przekazywania wniosku o ustanowienie obrońcy przez Policję do sądu i jego rozpoznawania) – referuje Ministerstwo Sprawiedliwości

W imieniu Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej MS) głos zabrała przedstawicielka Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka, Pani sędzia Beata Wilkołek.

Poinformowała ona, iż konieczność opracowania aktu prawnego regulującego kwestię sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym wynika ze zmiany treści art. 517j § 1 *Kodeksu postępowania karnego* (dalej k.p.k.) dokonanej na mocy ustawy z dnia 27 września 2013 r. zmieniającej *Kodeks postępowania karnego*, która wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2015 r. Ustawa rozszerzyła możliwość występowania w charakterze obrońców w postępowaniu karnym także na radców prawnych uprawnionych do obrony według ustawy o radcach prawnych.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 maja 2010 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów adwokackich. Rozporządzenie to uwzględnia jedynie adwokatów jako obrońców w postępowaniu przyspieszonym.

W Ministerstwie Sprawiedliwości powstał projekt rozporządzenia uwzględniający wskazane wyżej zmiany art. 517j § 1 k.p.k. Z informacji uzyskanych z Departamentu Legislacyjnego wynika, że prawdopodobnie w dniu posiedzenia Zespołu (23.06.2015 r.) rozporządzenie zostanie podpisane przez Ministra Sprawiedliwości.

Projekt przewiduje, iż w celu umożliwienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym adwokat i radca prawni będą pełnili dyżury przy sądach rejonowych w godzinach urzędowania tych sądów ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznania spraw w postępowaniu przyspieszonym. Liczba adwokatów i radców pełniących dyżur będzie ustalana przez prezesa sądu okręgowego w porozumieniu z prezesem właściwego sądu rejonowego po zasięgnięciu opinii okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych, których zasięg terytorialny obejmuje obszar właściwości danego sądu rejonowego, po uwzględnieniu okoliczności mogących mieć wpływ na liczbę spraw rozpoznawanych w postępowaniu przyspieszonym, godzin urzędowania danego sądu rejonowego ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznania spraw w postępowaniu przyspieszonym oraz konieczności zapewnienia oskarżonemu możliwości ustanowienia obrońcy z wyboru lub wyznaczenia obrońcy z urzędu. Listy adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury będą ustalane przez prezesów sądów rejonowych na podstawie wykazów corocznie przedstawianych przez okręgowe rady adwokackie oraz rady okręgowych izb radców prawnych. Listy adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury będą zawierać informacje, które umożliwią nawiązanie i utrzymywanie stałego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym pełniącym dyżur. Będą aktualizowane na bieżąco.

Celem sprawnego procedowania nad wnioskiem o wyznaczenie obrońcy z urzędu w postępowaniu przyspieszonym projekt przewiduje wprowadzenie przepisów regulujących szczegółowy sposób rozpoznawania takiego wniosku. Wniosek o wyznaczenie obrońcy na etapie postępowania przygotowawczego będzie podlegał przekazaniu do sądu właściwego do rozpoznania sprawy za pośrednictwem telefaksu bezpośrednio po jego złożeniu lub zaistnieniu okoliczności uzasadniających wyznaczenie obrońcy z urzędu. Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy rozpozna w pierwszej kolejności. Oskarżony, któremu wyznaczono obrońcę z urzędu, będzie informowany o danych tego obrońcy, które umożliwią mu nawiązanie i utrzymywanie z nim kontaktu. Również wyznaczony obrońca z urzędu

będzie informowany o danych oskarżonego umożliwiającym kontakt z nim oraz o sygnaturze akt sprawy. Zgodnie z projektem okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych winny przedstawić pierwsze wykazy do dnia 31 lipca 2015 r. Mają one obejmować okres dyżurów do dnia 31 grudnia 2015 r. Natomiast do dnia ustalenia przez prezesa sądu rejonowego listy adwokatów i radców prawnych pełniących dyżury będą miały zastosowanie dotychczasowe listy adwokatów.

Ponadto powołana nowela k.p.k. w dodanym art. 81a § 4 zobowiązała Ministra Sprawiedliwości do przygotowania rozporządzenia, które określać będzie sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu, w tym sposób ustalania listy obrońców udzielających pomocy prawnej z urzędu, sposób wyznaczania obrońcy udzielającego pomocy prawnej z urzędu oraz sposób kontaktu z obrońcą w sprawach pilnych, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia prawidłowego toku postępowania oraz prawidłowości realizacji prawa do obrony. Rozporządzenie takie zostało przez Ministra Sprawiedliwości wydane w dniu 27 maja 2015 r., jego ogłoszenie nastąpiło w Dzienniku Ustaw z dnia 16 czerwca 2015 r. Wejście w życie nastąpi w dniu 1 lipca 2015 r.

Rozporządzenie to przewiduje, że listy obrońców z urzędu (obejmujące adwokatów i radców prawnych) będą ustalane przez prezesów sądów rejonowych, sądów okręgowych i sądów apelacyjnych na podstawie wykazów corocznie przedstawianych przez okręgowe rady adwokackie oraz rady okręgowych izb radców prawnych. Listy obrońców będą aktualizowane na bieżąco, a ustalenie nowych list obrońców będzie odbywało się raz do roku. Rozporządzenie wprowadza także przepisy regulujące szczegółowy tryb rozpoznawania wniosków o wyznaczenie obrońcy z urzędu, które mają na celu zapewnienie niezwłocznego jego załatwienia w sytuacjach wskazujących na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony.

Dziękując za przedstawienie tematu, Przewodnicząca zwróciła się do reprezentantki MS o przesłanie powyższych informacji na piśmie celem zaktualizowania planu działań dot. wykonania wyroku Trybunału ws. *Płonka p. Polsce*.

- Informacja nt. postępu prac legislacyjnych zmierzających do wykonania wyroków z grupy *Horych i Piechowicz p. Polsce*, referuje: Ministerstwo Sprawiedliwości

Przedstawicielka MS, Pani sędzia B. Wilkołek poinformowała, iż w dniu 12 września 2014 r. do Sejmu wpłynął projekt grupy posłów Platformy Obywatelskiej (druk sejmowy nr 2874) o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy. Projektowane zmiany wynikające z wyroków Trybunału w sprawach z grupy *Horych i Piechowicz p. Polsce*, eliminują dotychczasowy automatyzm przy kwalifikacji osadzonych do kategorii tzw. więźniów „niebezpiecznych” poprzez szczegółowe określenie przesłanek, które muszą być uwzględniane przed podjęciem decyzji w tym przedmiocie. Mają również na celu stworzenie prawnej możliwości stopniowego łagodzenia rygorów związanych z kwalifikacją do tej kategorii więźniów poprzez opracowanie kryteriów, pozwalających na ocenę potrzeby dalszego stosowania ograniczeń przewidzianych w tych przepisach, w tym zwłaszcza kontroli osobistej.

Na posiedzeniu Sejmu w dniu 28 listopada 2014 r. miało miejsce pierwsze czytanie projektu, po czym projekt został skierowany do Komisji nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Projekt został także pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego oraz przez Sąd Najwyższy. Dnia 6 lutego 2015 r. wpłynęło stanowisko Rządu do projektu, które jest pozytywne.

Przewodnicząca podziękowała za przedstawienie informacji i zaapelowała o intensyfikację prac nad ustawą tak, by udało się ją uchwalić przed końcem kadencji parlamentu. Przypomniała,

iz aktualnie toczy się przed ETPCz kilkadziesiąt podobnych spraw, w których zawierane są ugody i przedstawiane deklaracje jednostronne.

- Informacja nt. postępu prac legislacyjnych zmierzających do wykonania wyroku w sprawie *Bączkowski i inni p. Polsce*, referuje: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

Przedstawicielka Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji (dalej MAiC), Pani Monika Piłat poinformowała, iż na 24 czerwca br. zostało zaplanowane pierwsze czytanie projektu w Sejmie, a od 25 czerwca powinna zacząć prace nad projektem komisja parlamentarna.

Powiadomiła, jakie terminy na zgłoszenie planowanych zgromadzeń przewiduje projekt oraz dodała, iż zawiera on definicję zgromadzenia spontanicznego. Ponadto projekt przewiduje sądowy tryb kontroli decyzji wydawanych przez organy gminne. Projektowane przepisy są tak skonstruowane, by sądy okręgowe wydawały postanowienia przed planowanym terminem zgromadzenia. Jednakże w razie odwołania do sądu apelacyjnego, co może mieć miejsce np. w przypadku zgromadzeń krzyżujących się, może się zdarzyć, iż orzeczenie sądu apelacyjnego zostanie wydane po terminie zgromadzenia.

Przewodnicząca wyraziła nadzieję, iż nowa ustawa wykona zarówno wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak Trybunału Konstytucyjnego oraz że uda się ją uchwalić jeszcze przed końcem kadencji parlamentu.

- Informacja nt. stanu przygotowań do nowelizacji Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami mającej na celu realizację wyroku ws. *Potomska i Potomski p. Polsce* – referuje: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Przewodnicząca poinformowała, iż przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pan Jacek Dąbrowski, Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków poinformował, iż będzie nieobecny na posiedzeniu Zespołu oraz przesłał materiał, który zostanie rozesłany do uczestników posiedzenia Zespołu i dołączony do niniejszego sprawozdania z posiedzenia Zespołu.

Przewodnicząca wyraziła nadzieję, iż nieobecność przedstawiciela resortu, którego sprawa znalazła się w agendzie posiedzenia Zespołu to wyjątkowa sytuacja, a Zespół będzie nadal pracował w dotychczasowym trybie posiedzeń i spotkań grup roboczych, a nie w trybie pisemnym.

- Informacja na temat planów ewentualnej zmiany Ustawy o finansach publicznych w celu wykluczenia możliwości dochodzenia kosztów zastępstwa procesowego przyznanych na rzecz Skarbu Państwa, reprezentowanego np. przez Prokuraturę Generalną Skarbu Państwa, w postępowaniu krajowym dotyczącym kwestii, w której ETPCz stwierdził naruszenie Konwencji przez Polskę w kontekście oczekiwanej odpowiedzi Ministerstwa Finansów na pismo Ministerstwa Spraw Zagranicznych z listopada 2014 r. – referuje: Ministerstwo Finansów

Przedstawicielka Ministerstwa Finansów (dalej MF), Pani Katarzyna Szarkowska, Dyrektor Departamentu Polityki Wydatkowej, poinformowała, iż w 2013 r. MF odpowiedziało na pismo MSZ w przedmiotowej sprawie, że nie ma potrzeby dokonywania zmiany przepisów. Odpowiedź ta oparta była na przeprowadzonej uprzednio analizie problemu. Wyraziła też chęć spotkania, w celu omówienia tej kwestii w mniejszym gronie zainteresowanych podmiotów, w tym Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (dalej PGSK). Dodała też, iż Zespół ds. programowania prac rządu dotychczas nie dopuścił takiego projektu do programu.

Przewodnicząca przyznała, iż refleksja nad problemem rzeczywiście rozpoczęła się w 2013 r., ale bardziej konkretne pismo MSZ zostało wysłane do MF pod koniec 2014 r. i do tej

pory nie otrzymano na nie odpowiedzi. Dodała, iż z doświadczenia w reprezentowaniu rządu w postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka wynika, że problemy dot. zajęcia zadośćuczynienia na poczet należności Skarbu Państwa pojawiły się już w kilkudziesięciu sprawach toczących się przed Trybunałem. W celu zaradzenia im MSZ musiał zabiegać o wypłacenie skarżącym dodatkowych kwot na pokrycie tych należności, gdyż zajęcie przez państwo zadośćuczynienia zasądzonego orzeczeniem Trybunału jest sprzeczne z zasadami prawidłowego wykonywania wyroków.

Przedstawiciela MF dodała, iż resort finansów ma wątpliwości, czy proste wpisanie czy rozwiązanie zaproponowane przez MSZ będzie trwałym rozwiązaniem problemu.

Przewodnicząca wyjaśniła, że propozycja MSZ podlega oczywiście możliwości modyfikacji przez resort właściwy w danej sprawie. Dodała, iż w świetle zasady ciągłości pracy administracji publicznej koniec kadencji parlamentu nie powinien demotywować do podjęcia takich działań. Przyznała, iż spotkanie w mniejszym gronie jest konieczne. Dodała, że sprawą zainteresowana jest zarówno PGSK, jak i Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej RPO).

Przedstawicielka PGSK, Pani Anna Mazgajska poinformowała, że ww. problem występuje dość często. Skarżący przegrywa w postępowaniu krajowym i zostaje obciążony kosztami zastępstwa procesowego, a komornik bardzo szybko ściąga należności. Następnie skarżący składa skargę do Trybunału, wygrywa ją i otrzymuje zadośćuczynienie. Jedyne środki finansowe, jakimi dysponuje, to są właśnie te pochodzące z zadośćuczynienia.

Przewodnicząca wyraziła nadzieję, iż tym razem problem zostanie omówiony na spotkaniu, którego efektem będzie wypracowanie mechanizmu rozwiązania problemu. Zaproponowała też ustalenie terminu spotkania bezpośrednio po posiedzeniu Zespołu.

Przedstawicielka MF dodała, iż warto zastanowić się, jakie jeszcze mogą się pojawić podmioty, na korzyść których zasądzane są koszty postępowania.

Przewodnicząca zwróciła się o wzięcie udziału w spotkaniu także przedstawicielei MS i przypomniała, iż to MS poprowadziło rozwiązanie części problemu.

- Informacja nt. postępu prac legislacyjnych zmierzających do wykonania wyroków z grupy *Kędzior p. Polsce*, referuje: Ministerstwo Zdrowia

Przedstawicielka Ministerstwa Zdrowia (dalej MZ), Pani Joanna Głazewska z Departamentu Zdrowia Psychicznego poinformowała, iż projekt założeń projektu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi będzie uzupełniony również o wyrok ws. *K. C. p. Polsce* i o dec. ws. *T.T. p. Polsce*.

Projekt ten przewiduje, że osoba umieszczona w Domu Pomocy Społecznej (dalej DPS) będzie mogła wyrazić zgodę na takie umieszczenie, a w razie braku jej zgody o umieszczeniu w DPS zdecyduje sąd. Ponadto ocena stanu zdrowia psychicznego osoby umieszczonej w DPS będzie mogła być regularnie weryfikowana nie częściej niż co 6 miesięcy na wniosek takiej osoby.

Reprezentantka MZ dodała, że skarżący Stanisław Kędzior zwracał się do MZ w swojej sprawie. Przypomniała również wyrok Trybunału Konstytucyjnego (dalej TK) z dnia 7 marca 2007, który uznał za niekonstytucyjny art. 59 Kodeksu cywilnego.

Następnie głos zabrała przedstawicielka Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej BRPO), Pani Anna Błaszczak, Zastępca Dyrektora Zespołu ds. Równego Traktowania i Ochrony Praw Osób z Niepełnosprawnościami. Zapytała, czy wspomniane przez reprezentantkę MZ badania psychiatryczne nie będą prowadzone z urzędu, tylko na wniosek?

Przedstawicielka MZ wyjaśniła, że badania będą przeprowadzane na wniosek: osoby umieszczonej w DPS, jej opiekuna prawnego oraz sądu.

Przedstawicielka BRPO dodała, że ta kwestia jest ważna dla BRPO także w kontekście wykonywania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. RPO składa bowiem swój tzw. alternatywny raport dotyczący również osób niepełnosprawnych intelektualnie w ramach procedury monitorowania wykonywania tej Konwencji. Przyznała, iż RPO obawia się, że projekt nowelizacji nie zostanie już przyjęty podczas tej kadencji parlamentu. Poinformowała też, iż RPO przygotowuje wniosek do TK dotyczący niekonstytucyjności niektórych przepisów ww. ustawy. Przypomniała także o innych aspektach sprawy, takich jak kwestia przenoszenia osób z jednego DPS do drugiego. Dodała, że w MS toczą się też prace dotyczące zniesienia instytucji ubezwłasnowolnienia, za czym opowiada się RPO. Poinformowała, że S. Kędzior zwrócił się też do RPO ws. kwestii wykorzystania przyznanego mu przez Trybunał zadośćuczynienia na remont domu jego opiekuna prawnego. BRPO bada uzasadnienie postanowienia sądu w tej sprawie.

Przedstawicielka MZ również przyznała, iż skarżący, S. Kędzior napisał do resortu zdrowia, załączając korespondencję z Helsińską Fundacją Praw Człowieka.

Odnosząc się do kwestii przeprowadzania badań psychiatrycznych jedynie na wniosek poinformowała, iż projekt był skierowany do konsultacji międzyresortowych i publicznych. Jest gotowy od pół roku, tymczasem Kancelaria Prezesa Rady Ministrów ciągle żąda dodatkowych informacji, co opóźnia prace. MZ jest gotowe do kontynuacji prac. Przypomniała również, iż przewidziany w art. 41 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej mechanizm prawny przewiduje, iż z wnioskiem o badania może wystąpić także kierownik DPS.

Przewodnicząca zaproponowała zorganizowanie stolika roboczego z udziałem przedstawicieli MZ, MS, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i BRPO. Dodała, iż Pełnomocnikowi nie była znana informacja o wykorzystaniu zadośćuczynienia skarżącego na remont. Zwróciła uwagę, iż niepokojące jest to, że nowelizacja jest nadal na etapie założeń. Poprosiła o informację, czy prace zostaną zintensyfikowane.

III. Pozostałe informacje i ogłoszenia

Następnie Przewodnicząca przedstawiła uczestnikom posiedzenia Pana Sebastiana Kurka, który wkrótce obejmie drugie samodzielne stanowisko ds. koordynacji wykonywania wyroków ETPCz w Departamencie do spraw Postępowania przed Międzynarodowymi Organami Ochrony Praw Człowieka MSZ.

Przypomniała także, iż w związku z nowelizacją Zarządzenia o utworzeniu Zespołu i zgłoszeniem przez resorty i instytucje swoich przedstawicieli do tego gremium ważne jest, by pamiętać, że mechanizm działania Zespołu jest taki, że to przedstawiciel danego resortu czy innego podmiotu ma obowiązek zapewnienia reprezentacji swojej instytucji na posiedzeniu Zespołu lub osobistego przedstawienia informacji przewidzianych przez agendę.

• Informacja na temat aktualnego stanu realizacji porozumienia w sprawie tłumaczeń orzeczeń ETPCz wydanych w sprawach przeciwko innym państwom

Przewodnicząca poinformowała, iż odbyła się narada robocza z udziałem przedstawicieli wszystkich podmiotów, które już współpracują w ramach ww. porozumienia oraz przedstawiciela Prokuratury Generalnej (dalej PG), która chce dołączyć do porozumienia. Podczas spotkania zaplanowano kolejne działania i zaproponowano listę orzeczeń do przekładu.

Konkluzje spotkania były następujące: podjęcie starań w celu zainteresowania tłumaczeniami mediów, zwłaszcza prasy prawniczej, rozważanie koncepcji rozszerzenia porozumienia na kolejne podmioty. Współpraca z PG zostanie nawiązana poprzez wymianę pism. MSZ wystosuje korespondencję do innych instytucji w celu zachęcenia ich do udziału

w porozumieniu (Kancelarie Sejmu i Senatu, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, RPO, Krajowa Izba Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Komornicza, Rządowe Centrum Legislacji, Krajowa Rada Sądownictwa). Warto zwrócić się również do Wydziałów Prawa. Przewodnicząca przypomniała, iż podmioty uczestniczące w porozumieniu mają dowolność w wyborze orzeczeń.

Przedstawiciel Krajowej Rady Sądownictwa (dalej KRS), Pan Łukasz Bojarski zapytał, czy planowane jest opracowanie dokumentu, który mógłby być bazą uchwały KRS.

Przewodnicząca potwierdziła, iż będzie to forma apelu o udział w porozumieniu.

Przypomniała też, że lista tłumaczeń będzie gotowa do końca czerwca

- Informacja na temat przygotowań do IX Seminarium Warszawskiego

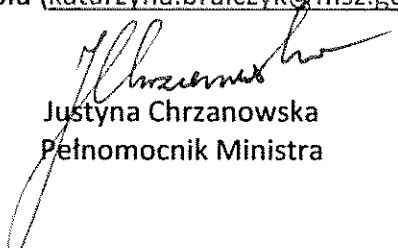
Przewodnicząca poinformowała, iż tegoroczne Seminarium Warszawskie zostanie zorganizowane we współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury (dalej KSSiP) w Lublinie, co daje szansę na trafienie do miejscowych środowisk naukowych. Temat Seminarium to „Dysfunkcje polskiego prawa – jak poprawić prawo w Polsce”. Temat ten został zasugerowany przez sędziego ETPCz, Prof. Krzysztofa Wojtyczka, który został zaproszony na Seminarium. Wstępny program Seminarium już powstał. Wołę przyjazdu deklaruje też były sędzia ETPCz, Lech Garlicki. Przewodnicząca dodała, iż przewidziany jest udział w Seminarium, jak co roku, m. in. przedstawicieli nauki, praktyki, Kancelarii Trybunału. Następnie zaprosiła uczestników Zespołu na 16 października do Lublina.

- Informacja na temat stanu tłumaczenia niektórych fragmentów Regulaminu ETPCz

Przewodnicząca poinformowała, iż przetłumaczono ok. 30 najważniejszych Reguł Regulamin Trybunału i to tłumaczenie zostanie przesłane do MS i PG celem weryfikacji tłumaczenia przed końcem czerwca. Następnie planowane jest przekazanie gotowego tekstu do sądów i innych właściwych organów.

I. Informacje końcowe

O terminie oraz porządku obrad następnego posiedzenia członkowie Zespołu zostaną powiadomieni w drodze elektronicznej przez Sekretarza Zespołu. W przypadku pytań proszę kontaktować się z Sekretarzem Zespołu (katarzyna.bralczyk@msz.gov.pl).

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra

Załączniki:

1. Pismo z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
2. Lista uczestników posiedzenia w dniu 23 czerwca 2015 r.

Jacek Dąbrowski
Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków

DOZ.0701.7.2015.JAD/6
DOZ/2775/15

Warszawa, dnia 23 czerwca 2015 r.

Pani
Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań
przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka

Szanowna Pani Pełnomocnik

W związku z posiedzeniem w dniu dzisiejszym Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uprzejmie informuję, że ze względu na pilne sprawy służbowe nie będę mógł w nim uczestniczyć.

Pozwalam sobie w związku z tym załączyć pisemną informację nt. działań podejmowanych przez MKiDN dla realizacji wyroku *Potomska i Potomski p. Polsce*.

Z wyrazami szacunku

DYREKTOR
Departamentu Ochrony Zabytków

Jacek Dąbrowski

Jacek Dąbrowski
Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków

DOZ.0701.7.2015.JAD/7
DOZ/2776/15

Warszawa, dnia 23 czerwca 2015 r.

Pani
Justyna Chrzanowska
*Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań
przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka*

Dear Ms. Pani Pełnomocnik

W związku z realizacją orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Potomski i Potomska przeciwko Polsce*, uprzejmie proszę o przyjęcie informacji na temat działań podejmowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Środki indywidualne

Dla celów informacyjnych sporządzone zostało tłumaczenie orzeczenia ETPC z dnia 4 listopada 2014 r., które po weryfikacji prawnej zostanie umieszczone w zakładce strony internetowej MKiDN poświęconej Orzecznictwu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie kompetencji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (<http://bip.mkidn.gov.pl/pages/europejska-konwencja-praw-czlowieka-i-podstawowych-wolnosci/orzecznictwo-europejskiego-trybunalu-praw-czlowieka-w-zakresie-kompetencji-ministra-kultury-i-dziedzictwa-narodowego.php>).

W związku z deklaracją pełnomocnika P. Potomskich – mec. Adama Wichra – o gotowości Skarżących co do przekazania działki na rzecz Skarbu Państwa, przy jednoczesnym oczekiwaniu odszkodowania w wysokości 50 tys. złotych, MKiDN wystąpiło do Starosty Sławieńskiego reprezentującego Skarb Państwa oraz Wójta Gminy Darłowo, o rozważenie możliwości odpłatnego przejęcia działki z d. cmentarzem, na rzecz bądź Skarbu Państwa, bądź Gminy Darłowo. Jednocześnie MKiDN zadeklarowało wsparcie w ewentualnym pozyskaniu środków w razie pozytywnej decyzji Starosty Sławieńskiego lub Wójta Gminy Darłowo.

Obecnie MKiDN oczekuje na stanowisko Starosty Sławieńskiego oraz Wójta Gminy Darłowo uzależniając od nich swoje dalsze działania w sprawie zmiany statusu własnościowego działki z d. cmentarzem żydowskim we wsi Rusko.

Środki generalne

Nawiązując do wcześniejszych informacji, MKiDN podtrzymuje swoje stanowisko co do braku możliwości wprowadzenia powszechnej formuły odszkodowawczej w przypadku wpisu do rejestru zabytku nieruchomego lub zabytku archeologicznego. Zresztą ETPC w wydanym wyroku stwierdza, że [...] *nie należy przyjmować [...] że po umieszczeniu nieruchomości w takim wykazie [rejestrze zabytków] właściciel ma niezmiennie prawo do pewnej formy rekompensaty* (akapit 67).

Bowiem w ogromnej większości przypadków objęcie zabytku ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, prawo do swobodnego korzystania z nieruchomości jest ograniczane jedynie częściowo i może być rekompensowane możliwością uzyskania dotacji na szereg działań przy zabytku, w tym m.in. na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub budowlanych (na podstawie rozdziału 7, a w szczególności na podstawie art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – Dz. U. z 2014 r. poz. 1446).

Należy także mieć na uwadze, że wg stanu na 31 grudnia 2014 roku w rejestrze zabytków nieruchomych znajduje się 68 639 obiektów i obszarów zabytkowych, zaś w rejestrze zabytków archeologicznych 7 628 zabytków.

W związku z tym ewentualne wprowadzenie powszechnej formuły odszkodowawczej w żadnym wypadku nie stanowiłoby rozwiązania problemu podniesionego przez ETPC, jakim jest ograniczenie możliwości korzystania z własności w wyniku wpisu do rejestru zabytków. Jednorazowa (bo tylko taka byłaby możliwa) wypłata odszkodowania nie powodowałaby zmniejszenia ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości wynikających z faktu wpisu do rejestru zabytków, a spowodowałaby likwidację obecnego systemu dotacyjnego wspierania właścicieli zabytków w prowadzeniu przez nich prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach.

Właściwym rozwiązaniem byłaby zgłaszana już uprzednio zmiana brzmienia art. 50 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wg obecnego stanu prawnego jedynie wojewódzki konserwator zabytków dysponuje prawem do wszczęcia postępowania wywłaszczeniowego i to jedynie w jednoznacznie określonych przypadkach, tj. nieusuwalnego zagrożenia zniszczenia lub uszkodzenia zabytku:

Art. 50. [...]

*3. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, **starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Przepisy o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio.***

4. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, o którym mowa w ust. 1 lub 3: [...]

*2) zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków **wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.***

MKiDN analizując możliwe kierunki zmian brzmienia ww. artykułu, za najwłaściwsze rozwiązanie uważa przyznanie prawa dla właścicieli bądź użytkowników nieruchomości lub archeologicznych obiektów zabytkowych do złożenia wniosku do właściwego starosty

reprezentującego Skarb Państwa o ekwiwalentną zamianę lub wywłaszczenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub jednorazowe odszkodowanie w przypadku deklaracji właściciela o niezmienności stanu własnościowego.

Wniosek mógłby zostać złożony jedynie w sytuacji nieusuwalnego i całkowitego ograniczenia możliwości korzystania z własności. Planowane rozwiązanie podlegałoby ograniczeniom, tj. z wnioskiem o wywłaszczenie lub odszkodowanie nie mogłyby występować podmioty na wniosek których dokonano wpisu do rejestru zabytków oraz podmioty należących do sektora finansów publicznych. Zaś w przypadku podmiotów korzystających z dotacji ze środków publicznych na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych zachodziłaby konieczność zwrotu tych środków lub pomniejszenia o nie wartości odszkodowania. Ponadto podmiot uzyskujący jednorazowe odszkodowanie miałby ograniczony dostęp do wsparcia finansowego udzielanego ze środków publicznych w ramach dotacji.

Składane wnioski byłyby rozpatrywane przez właściwego starostę reprezentującego Skarb Państwa i załatwiane wydaniem decyzji administracyjnej, podlegającej następnie procedurze oceny sądownoadministracyjnej.

MKiDN szacuje, że w rękach prywatnych znajduje się ok. 30-40% zabytków wpisanych do rejestru zabytków (ok. 20-27 tys. obiektów) - jest to zasadnicza grupa potencjalnych beneficjentów projektowanych zmian.

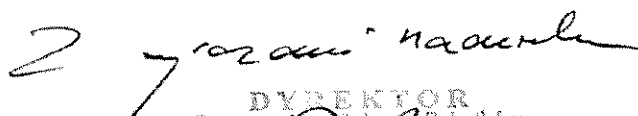

Uprzejmie informuję, że MKiDN prowadzi prace koncepcyjne nad treścią art. 50, która byłaby wypełnieniem środków generalnych, jednak jak wykazano wyżej, jest to kwestia bardzo złożona związana z potencjalnie bardzo wysokimi wydatkami ze środków budżetu państwa.

ei wszczęciem prac legislacyjnych z tym związanych planowane są na 2016 rok, ze względu na konieczność bardzo precyzyjnego oszacowania konsekwencji finansowych planowanych zmian, które musiałyby być uwzględnione w planowanych na kolejne lata budżetach państwa.

Ponadto obecnie MKiDN prowadzi - na różnym etapie - prace związane z trzema nowelizacjami *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*:

- procedowane obecnie przedłożenie poselskie (druk nr 3112), związane m.in. z wprowadzeniem nowej formy ochrony zabytków ruchomych - Lista Skarbów Dziedzictwa;
- implementacja do polskiego porządku prawnego *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/60/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego*;
- projekt rządowy dotyczący zmiany systemowej - organizacja i sposób usytuowania służb ochrony zabytków.

Biorąc także pod uwagę zbliżającą się do końca kadencję obu izb parlamentu, prace legislacyjne zostaną podjęte niezwłocznie w przywołanym wyżej terminie.

DYREKTOR
Departamentu Ochrony Zabytków

Jacek Dobrowski

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 23 czerwca 2015 r., sala im. R. Lemkina, MSZ, godz. 9.00-11.30**

Przewodnicząca Zespołu	Justyna Chrzanowska
Sekretarz Zespołu	Katarzyna Bralczyk
MSZ DPOPC	Aleksandra Mężykowska
MSZ DPOPC	Magdalena Borowska
MSZ DPOPC	Joanna Piłaszek
MSZ DPOPC	Karolina Czarnecka
KSAP	Aleksandra Orr
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji	Monika Piłat, Dep. Administracji Publicznej
Ministerstwo Edukacji Narodowej	Kamil Bobeł, Dep. Prawny
Ministerstwo Finansów	Renata Seremak-Wojtasik, Dep. UE Katarzyna Szarkowska, Dyr. Dep. Polityki Wydatkowej Jakub Jędrzejewski, Dep. PW
Ministerstwo Gospodarki	Bożena Łukasik, Z-ca Dyrektora, Dep. Prawny
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Marcin Grabek, Z-ca Dyr. Dep. Prawnego
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	-----
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Roman Sławeta, Dep. Nauki, radca ministra
Ministerstwo Obrony Narodowej	Aneta Bogatek, Dep. Prawny
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	-----
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	-----
Ministerstwo Skarbu Państwa	Małgorzata Szadkowska, specjalista, Dep. Reprywatyzacji i Rekompensat
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Paweł Matej, Dep. Prawny
Ministerstwo Sprawiedliwości	Beata Wilkołek, DWMiPCz
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	Danuta Głowacka-Mazur, Dyr. Dep. Kontroli Skarg i Wniosków Jacek Mazurczak, starszy specjalista w Zespole ds. Ochrony Praw Człowieka DKSiW
Ministerstwo Środowiska	Michał Kobylński, Dep. Prawny

Ministerstwo Zdrowia	Joanna Głazewska, Dep. Zdrowia Publicznego
KPRM	-----
Biuro Pełnomocnika ds. Równego Traktowania	Michał Czerepiński, gł. specjalista
Rzecznik Praw Pacjenta	Mariusz Mamczarek, Starszy Specjalista, Wydz. Prawny
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Anna Błaszczak, Zespół ds. Równego Traktowania i Ochrony Praw Osób z Niepełnosprawnościami Karolina Miksa, Zespół ds. Prawa Międzynarodowego, Konstytucyjnego i Europejskiego
Krajowa Rada Sądownictwa	Łukasz Bojarski
Sąd Najwyższy	-----
Trybunał Konstytucyjny	-----
Naczelny Sąd Administracyjny	Nina Półtorak Agnieszka Wilk-Ilewicz
Biuro Prokuratora Generalnego	Beata Ziorkiewicz, Dep. Współpracy Międzynarodowej Agnieszka Goździk, Dep. Postępowania Przygotowawczego
Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa	Anna Mazgajska
Centralny Zarząd Służby Więziennej	-----
Kancelaria Senatu	Joanna Granowska
Kancelaria Sejmu	Mateusz Zreda, ekspert ds. legislacji, BAS
Komenda Główna Policji	-----
Podkomisja ds. wykonywania wyroków ETPCz przez Polskę Sejmu RP	-----
Komisja Praw Człowieka, Praworzędności i Petycji Senatu RP	-----